

Ú V O D

Sebevražedné prokletí Tantalova rodu začalo podle Aischylovy verze manželskou nevěrou. Átreus, syn Pelopův, měl za manželku Aeropé, která se zamilovala do Átreova bratra Thyesta. Ten s ní "pošlapal bratrovo lože", čímž vzbudil nelibost Erínyjí. Od té doby byl Tantalův rod "přilepen ke zkáze" až do téměř úplného sebezničení. Átreův příšerný zločin na Thyestových dětech, které pod záminkou bratrského smíření povraždil a nabídl Thyestovi k hostině, si vyžádal smrt Átreova potomka Agamemnona, krále Argu, vůdce všech Řeků v Trójské válce. Aigisthos, Thyestův syn, který krvavou hostinu přežil, se v době královy nepřítomnosti vloudil do přízně královny Klytaiměstry a navedl ji k vraždě vlastního manžela.

Klytaiměstra sama měla k vraždě své důvody. Před odplutím řeckého vojska z přístavu v Aulidě nechal Agamemnón na pokyn bohyně Artemidy popravít vlastní dceru Ifigenii, coby "přípravnou oběť" za zdárný průběh výpravy. Teprve po smrti Ifigenie, kterou král vylákal z domu pod falešnou záminkou, umožnila Artemis řeckému vojsku vyplout. Po desetiletém tažení se Řekům konečně podařilo Tróju dobýt a odvézt krásnou Helenu, manželku Meneláa, bratra Agamemnonova, kterou z Meneláova domu před lety unesl Paris. Tak jako Aigisthos v posledku vraždil kvůli "pošlapání bratrova lože", Klytaiměstrin zločin byl důsledkem "dobrovolné opovázlivosti", s níž Helena opustila svého manžela.

Příčin Agamemnonovy smrti bylo však ještě více. Král nesl důsledky zločinů, kterých se Řekové dopustili na poražených Trójanech. "Ti, kteří pobili mnoho lidí, přece neunikají pozornosti bohů a tomu, kdo má úspěch a není spravedlivý, černé Erínyje po čase obratem osudu zničí život a nechají ho zmizet ve tmě," říká Sbor Argejců s narážkou na svého krále. Ve způsobu, jak Sbor o těchto příčinách mluví, jsou již naznačeny jejich nutné následky. Provázanost událostí se zrcadlí v jazyce. Spojujícím článkem jsou stejná slova či fráze v popisu časově vzdálených, ale kauzálně propojených událostí (jejich význam přitom může být i velice různý), společná témata, jejichž různé aspekty se testují v různých kontextech (motiv přesvědčování, vlády, moudrosti, spravedlnosti, bohatství aj.), a konečně slavné metafory, zejména všudypřítomná metafora sítě.

Jednotlivé řetězy příčin, které vedly ke smrti krále, se před divákem rozvíjejí v rozsáhlých sborových partiích. Na pozadí prostinkého děje se tak postupně odkrývá komplikovaná spleť souvislostí, zdánlivě nezávislých kauzálních řad, které se společně setkávají v souhře událostí i ve způsobu, jakým se o nich mluví. Metafora sítě nespojuje jen příčiny a následky, ale provazuje kauzální řady napříč. Agamemnonova smrt je výsledkem vzájemné souhry příčin, nikoli důsledkem jedné z nich. Je obrazem utkaným z různých nití, který je však nesen jednotným záměrem. Agamemnonův pád do "sítě Háda", tohoto "podzemního Dia", je konečným důsledkem Díovy vůle, neboť, jak nás poučuje Sbor, vše, co se smrtelným bytostem děje, děje se "z vůle Dia, příčiny všeho, konatele všeho".

Otázka po příčině královy smrti se tak ve spleti nesourodých odpovědí, které Sbor postupně odkrývá, stává otázkou po smyslu. Proč měl král zemřít? Sbor nedává jasnou odpověď, na rozdíl od královny však ví, že dosud nebyla nalezena: "Jsem v rozpacích, v mých úvahách chybí důmyslné myšlenky. Nevím, kam se obrátit, nyní, kdy palác padá. Bojím se, že domem otřese prudký lijavec krve. Přestává krápat. A Osud již brousí na novém bruslu spravedlnost pro nový ničivý čin." Přece je však tato odpověď předznamenána hned na počátku dramatu, ve vzácném okamžiku věšteckého vytržení: "Každý, kdo ochotně vykřikuje vítězné písně na počest Dia, přesně se trefí do rozumnosti. On postavil smrtelníky na cestu k rozumnosti tím, že stanovil pravidlo, utrpením k poznání'. (...) I u těch, kdo nechtějí, dochází ke zmoudření. Myslím, že laskavost bohů, posazených na vznešené lavici kormidelníka, se projevuje násilím." Smysl těchto slov se zdánlivě odkryje v závěru dramatu, kdy Klytaiměstra po svém zločinu varuje argejské starce: "Říkám ti ale - vyhrožuj mi s vědomím, že jsem připravena stejně jako ty, a vládnout mi bude ten, kdo mě silou porazí. Pokud však bůh určí opak, naučíš se, ač pozdě, tou lekcí moudrosti." A Aigisthos přizvukuje: "Míjíš se s moudrým uvažováním, když hanobíš vládců!" Závěr dramatu pak vyznívá přímo optimisticky, když se Klytaiměstra po smírlivé řeči k argejským starcům obrací k Aigisthovi: "Já a ty budeme v tomto domě vládnout a vše zařídíme k dobrému."

Teprve další části trilogie ukážou, zdali je tento výklad prorockých slov úvodního hymnu na Dia konečný.

♀Agamemnón

[Prolog (jambický trimetr)]

STRÁŽCE

Prosím bohy o vysvobození z těchto útrap,
z této stráže, jež trvá dlouhý rok, při níž ležím
na loktech jako pes na paláci Átreovců
a sleduji sněm nočních hvězd
5a ty [hvězdy], které přinášejí smrtelníkům zimu i léto,
jasné vládcy, kteří vynikají na obloze,
[sleduji je] vždy, když zapadají, i při jejich východu.
A tak stále vyhlížím znamení pochodné,
záři ohně, která by přinesla zprávu z Tróje,
10zvěst o jejím dobytí. Takto mi vládne
srdce ženy, která smýšlí jako muž, [srdce] plné očekávání.
A pokaždé, když jsem na svém oroseném loži,
které mi nedá klid, loži, které nenavštěvují sny
– místo spánku u něj totiž stává strach,
15který nedovolí, aby se moje víčka ve spánku pevně zavřela –,
a kdykoli mne napadne si zazpívat či zabroukat,
abych nechal [jakoby] vykapat lék písně, jejíž zvuk mne zbaví spánku,
tehdy pláču a běduji nad neštěstím tohoto domu,
který už není spravován tím výtečným způsobem jako dřív.
20Kéž však nyní nastane šťastné vysvobození z útrap
a objeví se v temnotě oheň dobré zvěsti.

Buď zdráva, pochodni, která v noci zjevuješ
světlo dne a dáváš pokyn, aby se kvůli události, jež právě nastala,
začalo v Argu zřizovat mnoho tanečních sborů!

25Sláva! Sláva!

Jasně dávám ženě Agamemnona znamení,
aby vystoupila z lože a před zraky paláce
pozvedla hlas v jásavém výskotu
nad touto loučí, jestliže bylo opravdu dobyté město
30Ílion, jak to zřetelně zvěstuje ona pochodeň.
Já sám pak budu tančit jako první,
neboť podle šťastného hodu, který padl vládcům, rozestavím [své kameny],
protože ony tři šestky vrhla tato moje stráž.
Hlavně ať dojde k tomu, že se pán domu vrátí
35a já touto svou rukou sevru jeho milovanou ruku.
O všem ostatním mlčím. Na jazyku stojí veliký
býk. To kdyby sám dům získal schopnost mluvit,
mohl by všechno zcela popravdě říci. Já jsem ale rozhodnut
mluvit před těmi, kdo vědí, a před těmi, kdo nevědí, si nepamatovat.

SBOR

[Parodos]

[1. část: příchod Sboru (anapest)]

40Nyní je desátý rok od doby, kdy Priamův
mocný protivník ve sporu
král Meneláos a Agamemnón,
pevný svazek Átreovců, spojující důstojnost
dvou trůnů a dvou žezel danou od Dia,
45vypravili armádu Argejců čítající na tisíc lodí
z této země
jako vojenskou podporu [své věci],
s mocným pokřikem "Arés!",
tak jako supi, kteří se v nadměrném
50žalu pro své děti otáčejí ve víru
vysoko nad hnízdy,
veslující vesly svých křídel,
neboť byla zmarněna námaha,
s níž střežili lůžko svých holátek.
55Avšak kdosi nejvyšší, ať je to Apollón, Pán

nebo Zeus, slyší, jak tito návštěvníci nebes
s pronikavým křikem ptáků bědují
a posílá na provinilce
pozdní trestatelku Erínyji.
60A tak kvůli ženě mnoha mužů posílá
ten "mocnější", Zeus, strážce hostinných práv,
na Alexandra Átreovy syny,
aby Danajcům i Trójanům způsobil
mnoho zápasů, které těžce dolehnou na jejich údy:
65koleno bude natlačeno do prachu
a hrot kopí roztráštěn během
této přípravné oběti. Nyní je vše tam,
kde to je, a skončí to tak, jak je určeno.
Ani podpalováním, ani uléváním,
70ani obětováním bez ohně
neusmíří [ten provinilec] neústupný hněv [bohů].
Pouze my, kteří pro stáří svých těl nejsme s to sloužit,
jsme nebyli vzati do tehdejší podpurné výpravy,
a tak zůstáváme a vodíme
75o holi svou sílu, rovnou [síle] dětské.
Neboť začerstva je morek panující
uvnitř hrudi
roven stařeckému: Arés není na svém místě.
A pokročilé stáří, kterému už seschlo
80listí, chodí o třech
nohách a toulá se jako za dne viditelný sen,
není o nic silnější než dítě.
Avšak co se stalo,
Tyndareovo dcero, královno
85Klytáimésto? Co je za novinu? Co ses dozvěděla,
jaká zpráva
tě přesvědčila, abys rozeslala obětiny a nechala je pálit na oltářích?
všem bohům, těm, kteří spravují město,
těm ve výšinách i těm podsvětním, těm přede dveřmi
90i těm na náměstí
planou na oltářích dary.
Na všech stranách se rozněcují pochodně,
jejichž plameny sahají až do nebe,
utíšované jemným a neúskočným
95přesvědčováním posvátného oleje,
královské obětiny z vnitřních prostor paláce.
Řekni nám o tom vše, co umíš
a smíš [řící], sděl nám to a staň se tak lékařem
naší úzkosti,
100jež nás teď střídavě naplňuje zlověstnými myšlenkami,
střídavě zase z obětí, které provádíš,
vzchází naděje, která brání naši mysl
před nenasytnou starostí a duchamorným zármutkem.

[2. část: daktylojamb]

Strofa 1

Jsem zmocněn vypovědět o tom, jak mocní mužové
105šťastně veleli [válečné] výpravě. Můj vrozený věk mi totiž dosud
vdechuje od bohů pocházející přesvědčivost a dává mým písním sílu.
[Budu zpívat] o tom, jak achájskou vládu dvou trůnů, jednomyslné velení
110řeckých mladíků,
poslal s kopím a rukou mstitelů
do země Teukrů [věštný] pták vrhající se do boje,
ptačí král, [který se ukázal] králům lodí,
115černý [orel], jakož i ten, který je vzadu bílý.
Objevíli se poblíž paláce po straně ruky, jež třímá kopí,
usadili se na všem viditelném místě
a krmili se potomkyní zaječího rodu těhotnou mláďaty,
120které byl překažen poslední běh.
Říkej "žalost! žalost!", dobro ale nechť zvítězí!

Antistrofa 1

Když to spolehlivý věstec vojska uviděl, pochopil, že ti bojovní
 pozírači zajíce představují dva Átreovce, kteří se liší svou povahou,
 125[dva] vládce vedoucí [vojenskou] výpravu, a vyložil znamení těmito slovy:
 “Tato výprava časem uchvátí Priamovo město
 a všechna početná
 obecní stáda před hradbami
 130Osud násilím vymytí.
 Pouze ať nějaká zášť [pocházející] od bohů neudeří
 do této veliké uzdy Trójanů na vojenském tažení
 a nezastře ji temnotou. Neboť panenská Artemis hledí v soucitu nevraživě
 135na okřídlené psy svého otce,
 obětující nebohého choulícího se tvora i s jeho dosud nenarozenými potomky.
 Je znechucena touto hostinou orlů.”
 Říkej “žalost! žalost!”, dobro ale nechtě zvítězí!

Epóda

140“Jakkoli laskavá je krásná [bohyně]
 k bezmocné rose lítých lvů
 a příjemná mládatům všech divokých zvířat
 toužících po bradavkách,
 přece je žádána, aby naplnila příznaky těchto událostí,
 145znamení příznivá i neblahá.
 A volám Pajána vzývaného křikem,
 aby [Artemis] nepřivodila Danaům
 žádné protivětrem způsobené
 dlouhotrvající uvíznutí bránící plavbě
 150ve své horlivé snaze dosáhnout druhé oběti, oběti nezákonné a nejedlé,
 jež se stane strůjcem sporů v rodině, beze strachu
 z manžela. Zůstává totiž strašlivá neodbytná
 155úskočná paní domu, Zloba s dobrou pamětí mstící děti.”
 Takové jsou osudově dané události, které [se] Kalchás [dozvěděl] od ptáků
 [a] vykřičel [je] spolu s přáním mnoha štěstí před královským palácem.
 V souhlasu s tím
 říkej “žalost! žalost!”, dobro ale nechtě zvítězí!

[3. část: trochej, v. 160–183: Hymnus na Dia]

Strofa 2

Ať je Zeus kdokoli, jestli je
 161mu toto pojmenování milé,
 takto jej oslovuji.
 Když všechno zvažuji,
 nejsem s to [mu] připodobnit [nic],
 165kromě Dia, mám-li ze svých úvah vpravdě
 svrhnout pošetilé břemeno.

Antistrofa 2

Ani ten, který byl v minulosti mocný
 a překypoval smělostí vítěze všech zápasů,
 170nebude započítán, neboť [Diovi] předchází.
 A ten, který vzešel posléze, odešel,
 když potkal [v Diovi] vítěze pěstního souboje.
 Ale každý, kdo ochotně vykřikuje
 vítězné písně na počest Dia,
 175přesně se trefí do rozumnosti.

Strofa 3

On postavil smrtelníky na cestu
 k rozumnosti tím, že stanovil, aby platilo
 “utrpením k poznání”.
 Namísto spánku před srdcem ukapává
 180bolestivá připomínka útrap. I u těch,
 kdo nechtějí, dochází ke zmoudření.
 Myslím, že laskavost bohů, posazených na vznešené
 lavici kormidelníka, se projevuje násilím.

Antistrofa 3

A tehdy starší velitel

185 achájských lodí,
který nehanobí žádného věštce
a [ve své mysli] vane souladně s nápory osudových událostí,
v době, kdy se achájský lid
zdržoval na protějším břehu Chalkidy
190 v oblasti Aulidy, kde vody burácejí sem a tam,
a tížila jej nemožnost odplout, jež způsobovala prázdnotu v jeho útrokách -

[4. část: jamb a choriamb]

Strofa 4

- větry, jež přišly od Strýmonu,
větry ničivé zahálky a hladovění, větry nešťastného zakotvení,
jež ženou lidi k potulkám,
195 větry, jež nešetří lodě ani lana
a způsobují, že se čas znovu a znovu protahuje,
svým zdržováním vyčerpávaly výkvět
Argejců. A když pak věstec
křikem vyložil vůdcům,
200 že prostředkem proti trpké bouři
je další, ještě těžší břemeno,
a odvolal se
na Artemidu, načež Átreovci
začali bušit holemi o zem
a nebyli schopni zadržet slzy,

Antistrofa 4

205 tehdy starší vládce promluvil těmito slovy:
"Strašlivou záhubu by znamenalo neposlechnout,
strašlivá však bude i tehdy, jestliže
zamorduji své dítě, ozdobu paláce,
a poskvrním tak u oltáře v proudech krve
210 při oběti panny své otcovské
ruce. Co z obojího je beze zla?
Jak bych mohl utéci od lodí
a zpronevěřit se tak válečnému spolenectví?
Vždyť mají svaté právo dychtit
215 s přenaruživou naruživostí po krvi
panny, která má být obětována
za zastavení [větru]. Tak nechtě je dobře!"

Strofa 5

A jakmile se dostal do jařmového řemene nutnosti
a jeho mysl začala vanout bezbožným opačným větrem,
220 nectným, nesvatým, od té chvíle
změnil své smýšlení a začal uvažovat zcela bezostyšně.
Takto smrtelníkům dodává odvahu
zpropadené šílenství, počátek utrpení, se svými hanebnými záměry.
A tak dopustil, aby se stal obětníkem
225 své dcery, aby pomohla v odvetné
válce za [únos] ženy
jako přípravná oběť za lodě.

Antistrofa 5

Modlitby, výkřiky "otče!",
ani její dívčí věk neznamenaly
230 nic pro tyto bojechtivé rozhodčí.
Otec po modlitbě přikázal sluhům,
aby s veškerou rozhodností kolem ní hodili roucho,
chytili ji, sklopili dopředu
a zvedli nad oltář jako roční kozu
235 a aby násilím a silou uzdy,
která umlčuje, zajistili,
aby hlas nádherné přidě jejích úst

Strofa 6

nemohl přivolat na palác kletbu.
Spustila k zemi šafránovou žlut [svého šatu]

240vystřelujíc z očí na každého z obětníků
dojímavý šíp [pohledu].
[Její postava] vyvstala jako na obraze. Chtěla každého
z nich oslovit [jménem, znala je,] neboť mnohokrát
zpívala v bohatě prostřené hodovně
245síní svého otce a s láskou ctíla cudným zpěvem panny
paján svého milovaného otce,
[paján] šťastného údělu, [zpívaný] při třetí úlitbě.

Antistrofa 6

Co následovalo, jsem neviděl a nevyprávím.
Kalchantovo [věštné] umění ale nezůstalo nenaplněno.
250Spravedlnost však přiklání
poznání trpícím. Budoucnost ovšem
můžeš zvědět teprve, když nastane. Budiž předem vítána –
je to stejné, jako si předem zoufat:
jasně se totiž ukáže [až] s úsvitem [ranních] paprsků.
255A tak nechť ve všem ostatním nastane dobré porřízení, jak
si to přeje tato nejbližší záštita
apijské země, jež ji osamoceně stráží.

Přišel jsem, Klytaiméstro, s úctou ke tvé moci,
neboť je správné ctít ženu člověka, který
260vládne, je-li mužův trůn opuštěn.
Budu ti oddaně naslouchat, pokud ses dozvěděla něco příznivého,
i pokud ne a obětuješ s nadějí
v dobrou zvěst. Nebudu ti však zazlívát ani mlčení.

KLYTAIMÉSTRA

Ať se z matky noci zrodí
265úsvit dobré zvěsti, jak říká přísloví.
Dozvíš se však něco, co vyslechneš s radostí překonávající [veškerou] naději.
Argejci dobyli Priamovo město.

SBOR

Co říkáš? Z nevěřičnosti mi unikla tvá slova!

KLYTAIMÉSTRA

[Říkám,] že Trója patří Achájům. Mluvím jasně?

SBOR

270Zmocňuje se mne radost a vyvolává slzu.

KLYTAIMÉSTRA

Ano, tvé oko svědčí o tvé oddanosti.

SBOR

V čem je ale záruka? Máš pro to nějaký důkaz?

KLYTAIMÉSTRA

Mám, jak by ne? Pokud mě bůh neoklamal.

SBOR

To uznáváš přesvědčivost snových obrazů?

KLYTAIMÉSTRA

275Nepřijala bych zdání dřímající mysli.

SBOR

Snad tě tedy nerozradostnila nějaká nejistá fáma?

KLYTAIMÉSTRA

Tos věru pokáral mladičkový rozum dítěte!

SBOR

A od které doby je tedy město zničeno?

KLYTAIMÉSTRA

Tvrdím, že od noci, jež zrodila toto světlo.

SBOR

280A který posel by dokázal dorazit tak rychle?

KLYTAIMÉSTRA

Héfaistos, který z Ídy vyslal jasné světlo.
Jedna hranice sem pak prostřednictvím kurýrního ohně posílala druhou. Ída [vyslala oheň] na Hermovu skálu na Lémnu, třetí velikou pochodeň [vyslanou] z ostrova 285přijal Diův vrchol na Athosu.
Silná záře putující pochodně vyskočila do výšky, aby se sklouzla po hřbetu moře s radostí [...]

louč zlatě zářící jako slunce, jež zvěstovala světlo hlídce na Mákistu.
290Ten nikterak neotálel, ani se nenechal neobezřetně přemoci spánkem a nezanedbal úlohu posla: světlo hranice dalo do daleka, přes proudy Eurípu, svým příchodem znamení strážcům Messapionu. Tí v odpověď rozsvítili a poslali zprávu dál, 295jen co vznítily ohněm kupu suchého vřesu.
A silná záře, jež dosud [ani na okamžik] nepotemněla, se přenesla přes povodí Asópu jako jasný měsíc na vrchol Kithairónu, aby probudila dalšího, kdo přebírá [štafetu] poselského ohně. 300A hranice se nezřekla z dálky vyslaného světla a rozhořela se více, než bylo přikázáno. A světlo se vrhlo přes jezero Gorgonina pohledu a dopadlo na horu toulavých koz, kde přimělo [další strážce poslechnout?] pravidlo ohňového signálu. 305Roznítily plamen velkorysé bujnosti a vyslali jeho obrovský chvost, aby se s planutím pustil dále vpřed přes mys shlízející na Sarónský přívoz. Pak se vrhl dolů a pak dopadl na vrchol Arachnaionu, ke hlídce poblíž města, 310a poté toto světlo, vnuk ídského ohně, dopadlo na tento palác Átreovců.
Tak to totiž stanovila pravidla [závodu] mých pochodňových běžců, takto se předáváním [štafety] jedno díky druhému [postupně] naplnila. A vyhrává první i poslední běžec. 315Takový ti tedy podávám důkaz: smluvní znamení, neboť mi manžel poslal z Tróje zprávu.

SBOR

Bohům vzdám, ženo, své modlitby později.
Chtěl bych však slyšet znovu tato slova, jež říkáš, do samého konce a hluboce nad nimi žasnout.

KLYTAIMÉSTRA

320V dnešní den mají Achájové Tróju. Myslím, že městem výrazně zní nejednotný křik. Když do téže nádoby vliješ olej a ocet, řekneš o nich, že stojí od sebe odděleny v nepřátelství. Lze slyšet vzájemně oddělené hlasy podmaněných 325a těch, kdo je ovládli, hlasy dvou různých osudů. Jedni se vrhli kolem těl manželů či bratrů, nebo, jde-li o potomky, starců, kteří [je] zplodili, a z hrdla zbaveného svobody zoufale oplakávají smrt nejbližších. 330Druhým zase nedají spát poválečné útrapy a přidělují jim, hladovým, snídani ze zásob města bez jakýchkoli pořadových lístků, tak, jak si kdo vytáhl osudový los. Už přebývají v Trójských domech, 335které zabrali, zbavení mrazu a rosy, [které by je trápily] pod širým nebem, a jako požehnaní lidé

spí beze stráže po celou noc.
 A pokud ctí bohy, kteří jsou patrony města,
 a stánky bohů podmaněné země,
 340jistě nebudou poté, co ji podmanili, sami zase podmaněni.
 Ať se však dříve na vojsko nevrhne touha
 drancovat to, co se nemá, ať je neovládne ziskuchtivost.
 Je totiž třeba vrátit se bezpečně domů,
 otočit se zase na druhou etapu dvojběhu.
 345Avšak i když se vojsko vrátí, aniž by se provinilo vůči bohům,
 může dojít k tomu, že se probudí
 muka mrtvých. Kéž nenastanou nenadálé pohromy!
 Takovéto věci ti říkám já, žena.
 Ale ať vládne dobro a nevidíme je kolísat.
 350Neboť oproti mnoha dobrým věcem volím užitek [z toho, co je].

SBOR

Ženo, hovoříš rozumně, jako moudrý muž.
 Slyšel jsem od tebe zaručené důkazy.
 Připravuji se náležitě oslovit bohy,
 neboť bylo dosaženo radosti, která stojí za útrapy!

[1. Stasimon]
 [anapest]

355Ó Die, králi, a laskavá Noci,
 jež jsi [nám] získala veliké skvosty [slávy],
 ty, jež jsi na hradby Tróje vrhla
 těsnou síť, aby nikdo velký
 ani nikdo z mladých nepřeskočil
 360velikou otročkou
 [vlečnou] síť vše zachvacující zkázy.
 Mám věru bázeň před velkým Diem, strážcem hostinných práv,
 jenž toto způsobil. Dávno již napínal luk
 [a mířil jej] na Alexandra, aby snad
 365šíp z hvězd zbytečně nedopadl
 před terč nebo za něj.

[jamb a choriamb]

Strofa 1

O Diově úderu mohou [Trójané] vyprávět,
 alespoň toto lze vypátrat.
 Učinil tak, jak určil. Kdosi pravil,
 370že bohové nepovažují za důstojné starat se o smrtelníky,
 jimiž byla pošlapána milostivost
 nedotknutelného. Ten ale není zbožný.
 †Potomkům se ukazuje
 375postih za opovážlivé činy těch,†
 kteří si myslí více než mají právo,
 jejichž paláce nadměrně překypují,
 nad míru toho, co je nejlepší. Ať je nám
 vzdáleno trápení! S tím se spokojí každý,
 380komu bylo dáno uvažovat rozumně.
 Neboť neexistuje ochrana
 pro člověka, který se přesytí bohatstvím,
 a [tak dlouho] kope do oltáře veliké
 spravedlnosti, až ho zničí.

Antistrofa 1

385Žene jej zpropadená Přesvědčivost, nezvládnutelné
 dítě Bezhlavé zkázy, od níž [Přesvědčivost] přijímá rady.
 Každá léčba je marná. Poškození nezůstává skryto,
 ale zřetelně vyvstává jako děsivě jasný oheň.
 390Podobně jako když se špatný bronz
 opotřebuje a otluče,
 [i tento provinilec] tváří v tvář spravedlnosti
 nesmazatelně zčerná, neboť
 ten, kdo přivodil městu nesnesitelné postižení,
 395je jako chlapec, který chce chytit letícího ptáka:

jeho modlitby žádný bůh nevyslyší,
 nespravedlivého člověka, který se uchýlil
 k takovému jednání, naopak [bůh] srazí.
 To platí i pro Parida, který vstoupil
 400do paláce Átreovců,
 aby zostudil hostinný stůl
 uloupením ženy.

Strofa 2

Ta zanechala obyvatelům [svého] města hlomoz
 štítonošů, šikování útvarů
 405a vyzbrojování lodí,
 a zlehka vstoupila branami Ília, aby mu
 s opovážlivostí nade všechnu opovážlivost
 jako své věno přinesla zkázu. věštcové v paláci
 velice bédovali, když pronášeli tato slova:
 410“Běda, běda domu, domu a jeho vládcům!
 Běda lůžku a krokům milující ženy!
 Lze vidět znectěné mlčení opuštěného,
 [mlčení] beze zloby i doprošování.
 A z touhy po té, která je za mořem,
 415se začne zdát, že v domě vládne přízrak.
 Půvab krásných soch
 se manželů oškliví.
 Když chybí oči,
 mizí všechna milostná touha.

Antistrofa 2

420Ve snu se objevují truchlivé
 obrazy, jež přinášejí
 marnou útěchu.
 Neboť kdykoli se člověku zdá, že vidí něco příjemného,
 proklouzne ten
 425pohled rukama a je pryč, aby už nadále
 na svých křídlech neprovázel cesty spánku.”
 Ale trápení po domech, u krbů,
 jsou také taková a ještě větší.
 Po celém městě je slyšet v domě každého z těch,
 430kdo společně vypluli z řecké země,
 truchlící ženu s utrápeným srdcem.
 Ano, je toho mnoho, co se dotýká citů.
 Každý zná toho, jež
 vyslal, namísto mužů
 435však do jejich domů
 přichází urna a popel.

Strofa 3

Arés, jenž platí za těla zlatem
 a drží své váhy ve válce kopí,
 440posílá [jejich] blízkým z Ília
 těžký prach prošlý
 ohněm, nad nímž hořce zapláčou.
 Popelům namísto mužů [Arés] plní
 dobře skladné nádoby.
 445[A doma] hořekují a velebí [své] muže,
 jednoho jako zdatného válečníka,
 jiného za to, že důstojně padl uprostřed vraždění,
 kvůli cizí ženě.
 Takto kdekdo mlčky reptá.
 450Zvolna je ovládá zoufalství spojené
 se záští vůči vůdcům v tomto sporu, Átreovcům.
 A [řeční muži] tam podél hradeb
 ve vsí své kráse zaujímají hroby
 iliadské země. Nepřítelkyně
 455přikryla ty, kdo ji dobyli.

Antistrofa 3

Když lidé ve městě zuří, vedou nebezpečné řeči.

Ty splácejí dluh kletby, kterou lid vyhlásil.
 A má úzkostná myšlenka čeká,
 460až uslyší cosi, co je přikryto nocí:
 ti, kteří pobili mnoho lidí, přece
 neunikají pozornosti bohů
 a černé Erínyje po čase
 tomu, kdo má úspěch a není spravedlivý,
 465obratem osudu zničí život
 a nechají ho zmizet ve tmě. A až bude
 mezi neviditelnými, nebude mu
 pomoci. Je nebezpečné, hovoří-li se
 o někom přesprátiš kladně. Neboť od Dia
 470letí blesk vržený [Diovýma] očima.
 Dávám přednost štěstí, jež nevyvolá zášť.
 Ať nejsem bořitelem měst,
 a ani ať nespatriím takový život,
 v němž bych byl sám někým podmaněn.

Epóda

475Hbitá zvěst ohně, jenž nese
 dobré zprávy, proniká
 městem. Ale kdo ví, zda je pravdivá,
 nebo zda je to nějaká božská lež?
 Kdo by mohl být tak dětinský nebo zbavený rozumu,
 480aby nechal své srdce rozhořet
 nečekanými zprávami plamene, a poté
 se trápil, až se tvrzení změní?
 Pro vládu ženy je příznačné,
 že vděčně připouští něco, co se ještě neukázalo.
 485Ženská nařízení jsou až příliš přesvědčivá a šíří se
 rychlým krokem. Avšak rychlým skolem
 hyne fáma vyhlášená ženou.

Brzy se dozvíme [pravdu] o postupném předávání
 490světlnosných loučí hranic a ohně,
 [zjistíme,] zda je důvěryhodné, nebo zda toto světlo
 na způsob snů ošálilo svým příjemným příchodem mysl.
 Táhle vidím posla ve stínu olivových ratolestí,
 který přichází od pobřeží. Bratrský souseď bláta,
 495žízňivý prach, mne přesvědčuje o tom,
 že tento muž nebude bez hlasu, ani nebude zapalovat plamen
 horskými dřevinami, aby dal znamení dýmem z ohně,
 ale buďto nás slovy své zprávy potěší ještě více -
 avšak opačné možnosti nejsem nakloněn.
 500Ať se raději k tomu, co vypadá dobře, připojí dobro!
 Každý, kdo v této věci přeje naší obci něco jiného,
 ať sám sklídí plody pomýlenosti svého smýšlení!

POSEL

Íjó, otcovská půdo Argejské země!
 Přišel jsem v tento den desátého roku,
 505když jsem po ztroskotání mnoha nadějí jedné dosáhl.
 Už jsem se vůbec nenadál, že zemřu v této argejské zemi
 a budu se účastnit takového pohřbu, který je mi nejmilejší.
 Nyní buď pozdravena, země, buď pozdraveno, světlo slunce,
 jakož i Zeus, nejvyšší z místních [bohů], i pýthický vládce,
 510který už na nás svým lukem nemetá šípy.
 U skamandru jsi byl nepřátelský až dost.
 Nyní buď opět naším ochráncem a lékařem,
 vládce Apollóne. A oslovuji celé
 shromáždění bohů i patrona mého povolání,
 515Herma, milovaného posla, který je všem poslům svatý,
 a také heroje, kteří nás vyslali, aby laskavě přijali
 zpátky tu část vojska, kterou ušetřilo kopí.
 Íjó, přístřeší králů, milovaný dome,
 ctihodný trůn a bohové hledící ke slunci,
 520jestli kdy dříve, [i nyní] je čas, abyste těmato rozzářenýma očima
 náležitě přijali krále, který byl dlouho pryč.

Neboť přichází ten, který vám i těmto všem
přináší společné světlo v temnotě: vládce Agamemnón!
Tak jej pěkně přivítejte, rozhodně si to zaslouží,
525vždyť motykou Dia zjednávacího spravedlnost
rozkopal Tróju. Tou [motykou] byla zobracena půda,
aby mohlo být vymýceno semě celé země.
Takovéto jařmo navlékl Tróji
530naš vládce, starší Átreovec, a nyní přichází
jako požehnaný člověk. Ze všech lidí naší doby
je nejvíce hoden úcty. Neboť Paris ani město, jež je s ním spojeno,
se nebude chvástat, že čin převážil utrpení.
Neboť byl odsouzen k trestu za loupež a krádež,
535přišel o svou kořist a pokosil
prokletý otcovský dům i s celou zemí.
Svá provinění splatili Priamovi synové dvojnásobně.

SBOR

Buď zdrav a dobré mysli posle Achájů, jenž přicházíš od jejich vojska.

POSEL

To jsem. Teď už bych bohům neodmítl smrt.

SBOR

540Trápila tě touha po této zemi?

POSEL

Tak, že se mi radostí plní oči slzami.

SBOR

To vás tedy postihla příjemná nemoc.

POSEL

Jak mám ta slova chápat? Vysvětli mi to.

SBOR

Byli jste zasaženi touhou po někom, kdo ji opětoval.

POSEL

545Chceš říct, že tato země dychtila po dychtícím vojsku?

SBOR

Tak, že jsem často sténal ze své potmělé duše.

POSEL

Odkud ten žal? Taková sklíčenost příslušela vojsku!

SBOR

Už dávno mi slouží mlčení jako lék proti postihu.

POSEL

Jakto? Báł jsi se v nepřítomnosti vládců něčeho?

SBOR

550Tak, že by nyní, jak říkáš, i smrt byla velikou radostí!

POSEL

Ano, dobře to dopadlo. Ze všeho, co se za dlouhou dobu
přihodilo, lze část označit za šťastnou,
část za neblahou. Kdo kromě bohů však
po celý čas svého života nepozná trýzeň?
555Vždyť kdybych měl mluvit o [vš]í dřině a nehostinných noclezích,
o úzkých a hrbolatých bočních uličkách, ... jak si nenaříkat,
když člověk nedostane svůj denní příděľ?
Na souši pak ale přibyly ještě hroznější věci.
Naše lůžka byla u hradeb nepřátel,
560kapala na nás z nebe a ze země
luční rosa, neustálá pohroma
pro naše oblečení, a plnila nám vlasy havětí.

AISCHYLOS _ Agamemnon.txt

A kdyby měl člověk mluvit o zimě, vražedkyni ptáků,
jak nesnesitelnou nám ji učinil lidský sníh,
565nebo o vedru, vždy, když moře v bezvětří poledního
odpočinku ulehlo ke spánku a jeho hladina se zklidnila...
proč nad tím máme bédovat? Útrapy patří minulosti.
Patří minulosti, a ti, kteří jsou po smrti,
už nikdy nebudou mít starost ani o to, jak znovu povstat [k životu].
570Proč přesně počítat mrtvé?
Proč se má ten, kdo žije, trápit nad nepříznivým osudem?
Myslím, že je správné, popřát neštěstí mnoho zdaru.
A pro nás, kteří jsme zbyli z argejského vojska,
je nejdůležitější to, co bylo dosaženo, a muka to nepřeváží.
575A tak se mohou právem chlubit před tímto slunečním svitem,
ti, kteří na křídlech [slávy] překonávají moře i zemi:
"Vojsko Argejců kdysi uchvátilo Tróju
a bohům po celém Řecku přibilo [na stěny] v chrámech
tuto válečnou kořist, znamená dávné slávy."
580Každý, kdo taková slova uslyší, musí velebit obec
i vojevůdce. A laskavosti Dia, jež toto způsobila,
bude vzdávána čest. To je vše, co jsem chtěl říci.

SBOR

Tvá slova si mne podmaňují a já se nebráním,
neboť zvědavost starců je vždy mladá.
585Správně by však tyto věci měly nejvíce zajímat
palác a Klytaiméstru, a s nimi obohacovat také mne.

KLYTAIMÉSTRA

Dávno jsem již zavýskla radostí,
když přišel první noční ohnivý posel
a oznamoval dobytí a zničení Ília.
590A kdosi mne káral slovy: "Necháváš se přesvědčit
hranicemi a domníváš se, že byla Trója právě zničena?
Nu ovšem, ženské srdce se snadno nechává unést."
Kvůli takovýmto řečem jsem vypadala jako pošetilec.
Přesto jsem obětovala a po městě začali [lidé] ze všech stran
595spouštět po ženském způsobu
jásavý výskot a konejšit voňavý
plamen, požírač obětí, ve stáncích bohů.
A proč bys mi to další měl teď říkat ty?
Všechno se dozvím od samotného vládce.
600A samozřejmě se budu snažit, abych svého ctihodného
manžela při jeho návratu co nejlépe přivítala. Vždyť jaký
den je pro ženu příjemnější na pohled, než ten,
kdy jejího manžela bůh zachrání z vojenské výpravy,
a ona mu otevře bránu? To vyřídí mému muži.
605Ať přijde ten miláček města co nejdříve.
A ať se vrátí domů, a přesvědčí se, že je jeho žena přesně tak věrná,
jakou ji zanechal, že je hlídacím psem paláce,
že je mu oddaná a nepřátelská vůči těm, kdo to s ním myslí špatně,
že i ve všem ostatním je stále stejná a po celý
610dlouhý čas nezlomila jedinou pečeť.
Potěšení ani pomlouvačnou fámu, způsobené
jiným mužem, neznám o nic více než noření bronzu.
Taková je [má] chlouba překypující pravdou.
Pro urozenou ženu není hanbou ji pronést.

SBOR

615Tak pravila. Chápeš-li tu řeč s pomocí
jasných vykladačů, vypadá pěkně.
Mluv ale ty, posle. Ptám se na Meneláa.
Zachránil se milovaný vládce této země
a vrací se s vámi zpátky domů?

POSEL

620Nevím, jak bych lež podal hezkým způsobem,
aby byla mým přátelům k užítku na dlouhou dobu.

SBOR

Proč nepostihneš pěknými slovy pravdu?
Je-li toto dvojí odděleno, není snadné to skrýt.

POSEL

Onen muž zmizel z achájského vojska
625i se svou lodí. Co říkám, není lež.

SBOR

[Zmizel poté, co] odplul před vašimi zraky z Ília,
nebo jej od vojska unesla bouře, společné trápení?

POSEL

Trefil jsi do terče jako prvotřídní lučištník,
a zároveň jsi v krátkosti vyslovil dalekosáhlé hoře.

SBOR

630A co říkaly zprávy od jiných námořníků?
že je živ, nebo mrtev?

POSEL

Nikdo neví, a nemůže dát proto jasnou zprávu,
kromě Hélie, jenž živí vše, co roste na zemi.

SBOR

Pověz tedy, jak na námořní vojsko ze zuřivosti
635bohů přišla bouře a jak skončila.

POSEL

Nesluší se poskvřňovat blahorečený den
slovy špatné zprávy. Taková pocta je oddělena od bohů.
To když posel se sklíčenou tváří nese obci
strašlivá muka padlého vojska,
640[zprávu o tom,] že město postihla jedna všem společná rána,
že bylo mnoho lidí vyhnáno z mnoha domovů
dvojitým bičem, jaký oblibuje Arés,
zkázou s dvěma hroty, vražedným dvojsprežím -
je-li tedy naložen takovými mukami,
645sluší se, aby pronesl takový paján na počest Erínyjí.
Avšak přicházím-li s dobrou zprávou záchrany
do města, které se spokojeně raduje,
proč bych pěkné věci mísil s těmi ošklivými, a mluvil
o bouři, jež nebyla prosta božího hněvu vůči Achájům?
650Neboť oheň a voda, které dříve byly největšími nepřáteli,
si přísahaly věrnost a své spojenectví prokázaly
zničením nešťastného vojska Argejců.
V noci propukly hrůzy rozbouřených vln:
thrácké vichry tříštily jednu loď
655o druhou, ty do sebe v bouři tajfunu
a v náporech bubnujícího lijavce vší silou narážely,
aby zmizely ve víru [svého] špatného pastýře.
A když znovu vyšlo jasné světlo slunce,
viděli jsme Egejské moře kvetoucí mrtvolami
660achájských mužů a troskami lodí.
Nás i naši loď, jejíž trup zůstal nedotčen, ovšem
někdo buďto ukradl nebo vyprosil,
nějaký bůh, člověk ne, který se chopil kormidla.
A spásná štěstěna se milostivě posadila na naši loď,
665která tak při kotvení nemusela snášet nápory vln,
ani nenajela na skalnaté pobřeží.
A poté, když nastal bílý den, my unikli
mořskému Hádovi a nevěřili svému štěstí,
začalo naše úvahy zaměstnávat toto nečekané utrpení,
670které ztýralo a těžce potlouklo celé vojsko.
Jestli je nyní někdo z nich naživu,
hovoří o nás jako o nebožtících. Jak jinak.
My si zase myslíme, že je to tak s nimi.
Tak ať to dopadne co nejlépe! A především

675a nejvíce musíš očekávat, že se vrátí právě Meneláos!
 Pokud jej ale přece jen některý z paprsků slunce vypátrá
 svěžího a vidoucího, je snad naděje,
 že Zeus, který ještě nechce vymýtít celý rod,
 najde způsob, jak zajistit, aby přišel zpátky domů.
 680Tolik jsi tedy vyslechl a věz, že jsi slyšel pravdu.

SBOR

Strofa 1

Kdopak dal jméno takto
 naprosto pravdivé
 – snad někdo, koho nevidíme, kdo
 trefně řídil svůj jazyk
 685a znal předem to, co je určeno –
 oné nevěstě kopí, předmětu boje,
 Heleně? Neboť příznačně
 coby ničitelka lodí, ničitelka mužů, ničitelka
 690města vyplula od svých
 jemně tkaných závěsů
 po větru mocného Zefyra,
 a [za ní] mnoho mužů se štítily jako lovci
 695po neviditelné stopě vesel [jejích lodí],
 poté, co z dopuštění
 krvavého Sváru dorazily
 na listnaté břehy Simoentu.

Antistrofa 1

A Zloba uskutečnila své úmysly,
 700když jejím řízením postihl Ílion
 “svazek” věrný svému jménu. Nechala si tak
 po čase splatit pokutu
 za znectění pohostinnosti
 705a Dja společného krbu od těch,
 kdo halasně ctíli zpěvem na počest
 nevěsty svatební hymnus, jež bylo
 tehdy dáno zpívat příbuzným ženicha.
 Prastaré Priamovo město se pak
 710naučilo jiný hymnus
 plný žalu, a jistě teď velice nařiká a volá
 Parida s jeho strašlivým sňatkem.
 Muselo snést život zkázy plný žalu
 715pro smutné krveprolití
 svých obyvatel.

Strofa 2

Stalo se, že jeden muž ve svém domě
 vychoval lvího potomka
 bez mléka, toužícího po bradavkách.
 720V počátečním období svého života
 byl krotký, přítulný k dětem
 a potěšení pro starce.
 Často byl chován v náručí
 jako novorozené dítě
 725a s veselým pohledem se lísal k [lidské] ruce,
 jak jej k tomu nutily potřeby bříska.

Antistrofa 2

Když ale časem vyvrál, projevil
 povahu získanou od rodičů. Laskavost
 svým vychovatelům splatil tím,
 730že jim bezhlavým povražděním stáda
 připravil hostinu, o kterou nikdo nežádal.
 Dům byl poskvrněn krví –
 neovladatelné zoufalství pro všechny v domě,
 veliká pohroma hromadné vraždy.
 735Z božího dopuštění byl v domě vychován
 kněz Bezhlavé zkázy.

Strofa 3

V první chvíli bych řekl, že
do města Ílion vstoupila povaha
740poklidného bezvětrí,
jemná ozdoba přepychu,
něžný šíp očí,
květ lásky šírající srdce.
Pak ale změnila směr a přivedla
745sňatek k trpkému završení,
jen co se jako pohroma pro dům, pohroma pro ty,
s nimiž se stýká, vrhla na Priamovy syny
pod vedením Dia, strážce hostinných práv,
ta, jež přináší nevěstám pláč, Erínyje.

Antistrofa 3

750Dávno se už mezi lidmi objevuje staré
pořekadlo, že když lidská
bláženost dospěje a vyroste,
začne plodit, neumírá bezdětek,
755a že z příznivého osudu rodině
vyraší nenasytná strast.
Jsem sám se svými myšlenkami, oddělen
od ostatních: tvrdím, že bezbožný čin
za sebou nechává sice mnoho plodů,
760jejich podoba ale odpovídá jejich původu.
Neboť osud domů, jež krácejí rovnými
cestami spravedlnosti, je vždy krásným dítětem.

Strofa 4

Stará zpupnost však ráda
plodí zpupnost mladou
765v lidském neštěstí,
[plodí ji] dříve nebo později, když přijde
určený den porodu,
daimona, jehož nelze porazit, s nímž nelze
bojovat, nesvatou opovážlivost,
770černou zkázu domu,
podobnou jejím rodičům.

Antistrofa 4

Spravedlnost ale září
v začouzených obydlích
775a ctí život, který je spravedlivý.
Příbytky poseté zlatem, kde jsou
špinavé ruce, však s odvrácenýma očima
opouští a jde k tomu, co je čisté.
Nemá v úctě moc bohatství
780s falešnou ražbou chvály.
A vše řídí k příslušnému konci.

Pověz mi, králi, bořiteli Tróje,
potomku Átreův,
785jak tě mám oslovit? Jak tě mám uctít,
abych nepřestřelil, ani nepodcenil
míru svého vděku?
Mnozí lidé, kteří přestoupili meze spravedlnosti,
si cení více zdání skutečnosti.
790S tím, komu se nedaří, je každý ochoten
vzdychat, avšak žihadlo zármutku
sebe méně nedosáhne k srdci.
A zatímco znásilňují své zachmuřené obličejy,
aby to vypadalo, že s druhým sdílejí radost,
[...]
795Avšak je-li kdo dobrým znalcem stáda,
nemůže se nechat zmýlit lidskýma očima,
jimiž zdánlivě hledí oddaná mysl,
a přitom se lísají s vodnatým přátelstvím.

Nebudu skrývat, že když jsi tehdy
 800vypravil vojsko kvůli Heleně,
 byl jsi v mém pohledu vykreslen věru nepěkně,
 a [že jsi mi připadal] jako někdo, kdo dobře nezvládá kormidlo rozumu,
 když ses rozhodl přivést zpět onu dobrovolnou opovážlivost
 na úkor umírajících mužů.
 805Nyní však s hlubokou oddaností své mysli
 a přátelsky [pravím, že] těm, kdo dosáhli cíle, jsou [prožité] útrapy [milé].
 A budeš-li zkoumat, časem poznáš,
 kdo z občanů, kteří zůstali doma, si počínal
 správně, a kdo nevhodně.

AGAMEMNÓN

810Nejprve je správné oslovit Argos
 a místní bohy, kteří spolu se mnou umožnili
 [můj] návrat a spravedlivé vyrovnání, které jsem vymohl
 od Priamova města. Neboť aniž bylo třeba slov, bohové
 vyslechli sporné strany a bez kolísání vložili
 815do krvavé urny oblázky znamenající smrt mužů
 a zničení Ília, zatímco k opačné nádobě
 přistoupila [jen] naděje [vkládaná do hlasující] ruky, a [nádobu] nebyla
 naplněna.
 A ještě nyní lze dobyté město snadno poznat podle dýmu.
 Víchy zkázy jsou živé a popel umírající spolu [s městem]
 820vysílá [do okolí spalovaný] přepych v tučných výdeších.
 Za to je třeba vzdát bohům pamětlivý
 vděk, neboť jsme vymohli pokutu za neslýchanou
 loupež a ono město kvůli té ženě
 rozdrtilo na prach argejské kousavé zvíře,
 825potomek koně, štítý vyzbrojený voj,
 který při západu Plejád vyrazil ke skoku.
 A když přeskočil hradby tento masožravý lev,
 dosyta se nalízal královské krve.
 Tuto předmluvu jsem rozpředl na počest bohům.
 830A pokud jde o tvou starost, vyslechl jsem ji, mám ji na paměti
 a tvrdím to samé. Máš mne na své straně.
 Neboť nemnoha lidem je vrozeno
 vážit si bez závisti bližního, který má úspěch.
 U srdce je posazen nepřejícný jed,
 835který takto nemocnému dvojnásobí muka.
 Nese břemeno své vlastní bídy
 a zároveň sténá s pohledem na štěstí za dveřmi.
 Dovolil bych si říci – a vím, o čem mluvím, neboť dobře znám
 zrcadlo společenského styku –, že ti, kteří to se mnou
 840zdánlivě myslí upřímně, jsou ve skutečnosti obrazem stínu.
 Jediný Odysseus [nezklamal:] přestože se plavil proti své vůli,
 jakmile se nechal zapřáhnout, stal se z něj pro mne pohotový krajní kuň,
 ať už mluvím o mrtvém, nebo
 o živém. Ke všemu ostatnímu, co se týká obce a bohů,
 845svoláme všeobecný sněm a společně
 se poradíme. Je třeba přijmout opatření,
 aby vše, co je správné, bylo dobře i dál,
 a jestli jsou něčemu zapotřebí uzdravující prostředky
 pak se pálením nebo řezáním pokusíme
 850rozumně odstranit muka nemoci.
 Nyní však půjdu do paláce, do domu,
 kde je můj krb, a nejprve pozdravím bohy,
 kteří mne vyslali pryč a opět přivedli zpátky.
 Přišlo se mnou vítězství, tak nechť trvale zůstává!

KLYTAIMÉSTRA

855Občané města, ctihodní argejští mužové
 nestydím se vypovědět vám, jak miluji
 svého manžela. Neboť lidské zábrany
 se časem vytrácejí. Nebudu mluvit o ničem,
 co bych se dozvěděla od jiných, ale o vlastním nesnesitelném životě,
 860po celý dlouhý čas, kdy byl tento muž pod Íliem.
 Pro ženu je především strašné utrpení

sedět doma opuštěná, bez muže,
a poslouchat všechny ty nepříznivé zprávy,
které vyřvávají před domem [poslové], a sotva jeden přijde
865s něčím hrozným, už další přináší ještě horší pohromu.
Kdyby množství ran, jež tento muž utržil,
odpovídalo zvěstem, jež přitékaly
do našeho domu, byl by proděravělý víc než síť.
A kdyby byl mrtev tolikrát, kolikrát se to tvrdilo,
870byl by jako druhý Géryón se třemi těly,
872a mohl by se chlubit, že oblékl trojí plášť země,
když postupně zemřel ve svých jednotlivých podobách.
Pro takovéto nepříznivé zprávy
875mne mnohokrát násilím vyprošťovali z oprátky
zavěšené ve výšce, do níž bylo chyceno mé hrdlo.
Proto zde také po mém boku nestojí tvůj syn,
záruka našich vzájemných závazků,
jak by se patřilo, Orestés. Nediv se tomu ale.
880Stará se o něj náš přítel a spojenec,
Strofios z Fokie, který mne varoval před
dvojnásobnou pohromou, jednak před nebezpečím, které ti hrozí
pod Íliem, a jednak před možností, že by bezvládí s křikem lidu
svrhlo vládu soudnosti, neboť lidem
885je vrozeno ještě kopat do toho, kdo padl.
V takovémto zdůvodnění jistě není žádný úskok.
A mně už teď zcela vyschly prýstící
prameny slz, není ani kapka.
V očích, jež chodily pozdě spát, mám zánět
890z pláče nad tím, že světelné hlídky v souvislosti s tebou
o sobě stále nedávaly vědět. A jemné kmitání
komářích křídel mne budilo ze sna
svým pištěním, neboť jsem v souvislosti s tebou
viděla více utrpení, než se mohlo udát v čase mého spánku.
895Nyní, poté, co jsem toto vše vytrpěla, bych si s myslí zbavenou zármutku
dovolila říci, že je tento muž pes ve svém ovčinci,
přední stěh, na němž závisí loď, sloup vysoké střechy,
jenž sahá až k nohám, jediné dítě svého otce,
země, jež se ukázala námořníkům, kteří nedoufali,
901proud pramene pro žiznicího poutníka.
903Ano, takto si podle mne zaslouží být oslovován,
avšak závist ať se drží opodál! Neboť zla, jež jsme v minulosti vytrpěli,
905bylo mnoho. Nyní mi, milovaná hlavo,
vystup z tohoto vozu a nepokládej přitom svou nohu
na zem, můj pane, [nohu,] jež zničila Ílion,
služky, proč váháte? Vám byla svěřena povinnost
rozestírat na zem před jeho kroky čalouny!
910Hned ať má cestu pokrytou purpurem,
aby jej Spravedlnost přivedla do domova, jehož se nenadál!
A pokud jde o vše ostatní, úvaha nezmožená spánkem
zařídí s boží pomocí spravedlivě vše, co je určeno.

AGAMEMNÓN

Lédina dcero, strážkyně mého domu,
915tvá řeč byla úměrná mé nepřítomnosti:
rozpředla jsi ji do délky. Má-li však být chvála
náležitá, je třeba, aby tento čestný dar pocházel od jiných.
A vůbec, nehýčkej mne, jako se hýčkají
ženy, nepadej přede mnou k zemi a neotvírej na mne s křikem
920svá ústa, jako bych byl nějaký barbar!
Neprostírej přede mnou oděvy a nepřipravuj mi tak cestu,
která vzbudí závist! Takovými věcmi se má vzdávat pocta bohům!
Já, smrtelník, však v žádném případě nemohu vstoupit
na takové pestrobarevné skvosty beze strachu!
926Utěrky na nohy a pestré látky mají v křiku pověsti
odlišný zvuk! A největším darem od boha
je schopnost správně uvažovat. Velebit se má ten,
kdo ukončil svůj život v radostné spokojenosti.
930Pokud bych se stále choval podle toho, neměl bych se čeho bát.

KLYTAIMÉSTRA

Dobře, ale pověz mi jednu věc podle svého úsudku.

AGAMEMNÓN

Buď si jista, že svůj úsudek nepřekroutím.

KLYTAIMÉSTRA

Mohlo by se stát, že bys ve strachu slíbil bohům, že to takto provedeš?

AGAMEMNÓN

Pouze pokud by takovýto rituální úkon předepsal někdo, kdo dobře ví, co říká.

KLYTAIMÉSTRA

935 Jak myslíš, že by se zachoval Priamos, kdyby dosáhl téhož?

AGAMEMNÓN

Myslím, že by se určitě prošel po pestrých látkách.

KLYTAIMÉSTRA

Tak neber ohledy na výčitky lidí.

AGAMEMNÓN

Ale řeči rozhlašované mezi lidem přece mají velkou moc.

KLYTAIMÉSTRA

Ale na koho nikdo nežárlí, tomu není co závidět.

AGAMEMNÓN

940 To se pro ženu nehodí, chtít bojovat.

KLYTAIMÉSTRA

Ale požehnaným sluší i porážka.

AGAMEMNÓN

Cožpak ti opravdu záleží na vítězství v téhle bitvě?

KLYTAIMÉSTRA

Poslechni. Jestliže mi dobrovolně ustoupíš, jsi skutečný vítěz.

AGAMEMNÓN

Tak když jinak nedáš, ať mi někdo rychle
945 rozváže holínky, jež jako otrok slouží noze, když našlapuje,
a až budu našlapovat na tyto látky zbarvené mořem určené bohům,
necht' na mne zdálky nedopadne závist oka.

Neboť se velice zdráhám ničit dům svými nohami,
ničit přepychové stříbrem zaplacené tkaniny.

950 K tomu tedy tolik. Pokud jde o tuto cizinku, vlídně
ji doprovod' dovnitř. Na toho, kdo vládne laskavě,
se bůh zdálky dívá s přízní.

Nikdo totiž nenese otrocké jho dobrovolně.

Přijela se mnou jako květ vybraný

955 z mnoha pokladů, jako dar vojska.

Jelikož jsem byl poražen a donucen tě v tomto poslechnout,
jdu do prostor paláce a pošlapávám purpurové látky.

KLYTAIMÉSTRA

Je moře – a kdo je vysuší?

Živí stále čerstvý výtok hojného purpuru

960 vzácného jako stříbro, barvu oděvů.

A ten máme, vládce, s boží pomocí

v paláci. Dům neví, co je nouze.

Slíbila bych, že nechám pošlapat hojně oděvů,

kdyby to bylo paláci přikázáno ve věštírně,

965 a já bych tak měla zajistit, aby se život tohoto muže navrátil.

Neboť je-li kořen, vrací se k domu listoví

a rozpíná nad ním stín [jako ochranu] před psí hvězdou Síriem.

A ty svým příchodem k domácímu krbu

oznamuješ, že uprostřed zimy přišlo léto.

970A když Zeus z kyselého hroznu vyrábí
vino, tehdy náhle nastává v domě chlad,
když mocný muž přechází po domě.
Die, Die mocný, naplň mé modlitby!
Budíž tvou starostí naplnit to, k čemu se chystáš!

SBOR

Strofa 1

975Pročpak je mému věštícímu
srdci představen tento strach
a stále se před ním třepetá,
nevyžádaná a neodměněná píseň dává proroctví,
980a na trůně mé myslí
nesedí přesvědčivá odvaha
pohrdnout jí na způsob
nevyložitelných snů?
Od doby, kdy se zvířil písek
985vytažením zářových lan,
když námořní vojsko vyplouvalo pod Ílion,
minulo jinošství času.

Antistrofa 1

Dozvídám se od vlastních očí
o jejich návratu, sám jsem svědkem.
990Přesto však samouk v mém nitru,
mé srdce, zpívá bez lyry žalozpěv
Erínyje, a nemá sebemeně
radostné odvahy pramenící z naděje.
995vnitřnosti nemluví nadarmo
a před myslí, již je vštípena spravedlnost, se točí srdce
ve vírech směřujících k naplnění.
Modlím se však, aby to oproti
mému očekávání dopadlo jako lež,
1000a nenaplnilo se to.

Strofa 2

Věru, že kypící zdraví má
nenasytnou mez. Doléhá totiž nemoc,
tento soused za společnou zdí.
1005A rovně plovoucí úděl člověka
narazí na neviditelný útes.
Pokud pak pro záchranu vlastního
majetku obezřetnost shodí část [nákladu]
1010[přes palubu] dobře vyměřeným vrhem,
nepotopí se celý dům
přespříliš překypující přesycením,
a ona tak nenechá klesnout trup lodi ke dnu.
1015Veliký dar od Dia, hojný dar
z každoročních brázd,
zničí nemoc hladomoru.

Antistrofa 2

Kdo ale dokáže zaříkávadly
1020znovu vyvolat černou krev, jež jednou
dopadla před člověkem na zem v okamžiku smrti?
Jinak by Zeus nezadržel
toho, jenž uměl vyvádět z mrtvých,
aby předešel škodě.
1025A kdyby [jeden] stanovený
úděl nebránil [druhému] údělu
dostat od bohů více,
srdce by předstihlo
jazyk a vyhrklo to ze sebe.
1030Takto však nařiká v temnotě
plno bolestných myšlenek, bez naděje
provést cokoli, co by bylo namístě,
zatímco mysl je v jednom ohni.

KLYTAIMÉSTRA

1035 Ty se také seber a jdi dovnitř – tebe myslím, Kassandro.
Zeus stanovil, že máš s naším domem bez hněvu
sdílet svěcenou vodu, že se máš postavit
u domácího oltáře mezi naše početné otroky.
Proto vystup z toho vozu a nebuď pyšná.

1040 Syna Alkmény prý také kdysi prodali [do otroctví]
a musel vydržet dotýkat se otrockého chleba.

A pokud už se přikloní nutnost tohoto osudu,
může být člověk velmi vděčný za pány bohaté odedávna.

Ti, kteří sklidili hojnou sklizeň, v jakou nikdy nedoufali,
1045 jsou ve všem na své otroky přísní a podle metru

[...] slyšelas od mne, co je u nás zvykem.

SBOR

To jsi ty, s kým mluvila! Už skončila. Byla to jasná řeč.

Bylas chycena do osudových osidel,

tak poslechni, chceš-li poslechnout. Možná ale neposlechněš.

KLYTAIMÉSTRA

1050 Jestliže není jako vlašťovka a nemluví
nesrozumitelným barbarským jazykem,
tak ji přece v myslí, když hovořím, má řeč přesvědčuje!

SBOR

Běž za ní. Říká ti to, co je za dané situace nejlepší.

Poslechni a opusť sedadlo na tom voze.

KLYTAIMÉSTRA

1055 Nemám čas se tady přede dveřmi
zdržovat. Ovce se už postavily k ústřednímu
ohništi a čekají na své obětování.

Podívej, jestli se chystáš udělat něco z toho, co říkám, neztrácej čas.

1060 Jestli mi ale nerozumíš a má řeč k tobě neproniká,
pak dej místo hlasu znamení svou barbarskou rukou.

SBOR

Zdá se, že ta cizinka potřebuje jasného
tlumočnicka. Chová se jako nedávno lapené zvíře.

KLYTAIMÉSTRA

Je šílená a poslouchá chorobnou mysl.

1065 Vždyť přišla poté, co opustila nedávno dobyté
město, a přesto neví, jak nést uzdu,
dokud její bujnost krvavě nevypění.

Nebudu se přece ponížovat a plýtvat dalšími slovy.

SBOR

Já se však zlobit nebudu, neboť je mi jí líto.

1070 Běž, ubožačko, odejdi z toho vozu.

Poddej se té nutnosti, a přijmi nezvyklé jho.

[Amoibaion]

Strofa 1

KASSANDRA

O-to-to-to-toj po-poj dá!

Apollóne! Apollóne!

SBOR

Proč jsi takto zaúpěla k Apollónovi?

1075 Tohle není bůh, který by se stýkal s truchlícími.

Antistrofa 1

KASSANDRA

O-to-to-to-toj po-poj dá!

Apollóné! Apollóné!

SBOR

Znovu volá neblahými výkřiky boha,
na něhož se vůbec nehodí být přítomen bědování.

Strofa 2

KASSANDRA

1080Apollóné! Apollóné!
Agyiáte, moje zhoubo!
Zahubils mne dočista už podruhé.

SBOR

Zdá se, že bude věštit o vlastních útrapách.
Božství v mysli zůstává, i když je zotročena.

Antistrofa 2

1085Apollóné! Apollóné!
Agyiáte, moje zhoubo!
Á, kams mne to přivedl? Do jakého domu?

SBOR

Do domu Átreovců. Pokud to sama nevíš,
tak ti to říkám. Nemůžeš říct, že je to lež.

Strofa 3

KASSANDRA

1090Spíš do domu, jenž nenávidí bohy, svědka mnoha
zločinných poprav vraždících příbuzné,
obětiště lidí, kde krev zbrocuje zemi.

SBOR

Zdá se, že ta cizinka má dobrý čich
ohaře: hledá ty, jejichž vraždu nalezne.

Antistrofa 3

1095Ano, jsou zde svědectví, jimž důvěřuji:
dětí, které pláčou pro krveprolití
a opečení těl, jež snědl vlastní otec.

SBOR

Ano, o tvé věštecké proslulosti jsme
slyšeli. Nehledáme ale žádné vykladače.

Strofa 4

KASSANDRA

1100Í-jó po-poj! Co se to chystá?
Co je to za nové trápení? Veliké,
veliké zlo se chystá v tomto paláci,
nesnesitelné pro jeho blízké, nezhojitelné. A pomoc
je daleko odtud.

SBOR

1105Tyto věštby mi nic neříkají.
Tamty jsem ale chápal. Vždyť o tom mluví celé město.

Antistrofa 4

Í-jó, bídačko! Tak tohle chceš provést?
Manžela, s nímž jsi sdílela lože
jsi čistě umyla v koupeli – jak vypovím konec?
1110Ten totiž nastane brzy. Ruka za rukou se napíná
ve svém rozpětí.

SBOR

Stále nerozumím. Už jsem pro samé záhady
z jejich zastřených věštev zmaten.

Strofa 5

KASSANDRA

Eh, Eh, pa-paj, pa-paj, co se to ukazuje?
1115To je nějaká Hádova síť!
Ale ta lovecká síť je společníci v loži, je spoluviníkem
vraždy! Nechtě nenasytný svár před zraky rodu
zavýská nad obětí hodnou ukamenování!

SBOR

Jakou Erínyji to vybízíš, aby pozdvihla hlas
1120nad tímto palácem? Ta řeč mne netěší.
K srdci se žene kapka šafránové
žluti, ta, jež k padlým ranou kopí
přichází se západem paprsků života.
Zkáza je tu rychle.

Antistrofa 5

KASSANDRA

1125Á, Á, dívej, dívej, odstav od krávy
býka! Chytila jej
do roucha černorohou nástrahou
a bodá. A on padá do vany s vodou.
Vyprávím ti o lsti úskočně vražedného kotle.

SBOR

1130Nemohu se chlubit jako prvotřídní znalec
věštev, tyto však vztahují k něčemu neblahému.
Kdy ale z věštev vzejde lidem
nějaká dobrá zpráva? Vždyť špatnými zprávami,
které přináší mnohomluvné umění věstců,
1135se člověk učí bát.

Strofa 6

KASSANDRA

Í-jó, í-jó, [jak] neblahý osud nebohé [dívky]!
Ano, přilévám nářek nad vlastním utrpením.
Na jaké místo jsi mne to nebohou přivedl,
pro nic jiného, než abych také zemřela? Ne snad?

SBOR

1140Tvá mysl třeští v božské posedlosti,
sama pro sebe nařikáš
v nezpěvném nápěvu, jako ona žlutohnědá
pěvkyně, která se nemůže dosyta nakřičet, sténá, běda,
s žalostnou myslí pro Itya, Itya, ve svém životě,
1145jenž z obou stran kvete zlem.

Antistrofa 6

KASSANDRA

Í-jó, í-jó, [jaká to] smrt tklivé pěvkyně!
Neboť ji bohové oblékli do opeřeného těla
a sladkého života zbaveného slz.
Mne však čeká rozkláčení dvojsečnou zbraní.

SBOR

1150Odkud prýští ta nesmyslná muka
tvé božské posedlosti,
ty strašné věci, které vyzpěvuješ
nesrozumitelnými skřeky i pronikavými tóny?
Odkud máš ty zlověstné milníky
1155věštebné cesty?

Strofa 7

KASSANDRA

Í-jó, sňatku, sňatku Parida, zhoubo jeho blízkých!
Í-jó, skamandře, má rodná řeko!
Tehdy jsem, nebohá, rostla a sílila
na tvých březích.
1160Teď budu, jak se zdá, brzy zpívat své věštby

na březích Kókýtu a Acherontu.

SBOR

Co jsi to vyřkla za výrok až příliš jasný?
Dítě by rozumělo, kdyby to slyšelo.
Smrtelnou ranou mne zasahuje
1165tvůj trýznivý osud, když slyším tvůj naříkavý křik,
který je otrěsné poslouchat.

Antistrofa 7

KASSANDRA

Í-jó, útrapy, útrapy města, zničeného zcela,
í-jó otcovy oběti před hradbami,
které porazily mnoho dobytka, ale nestačily
1170na nalezení léku,
který by odvrátil utrpení, jež město muselo vytrpět.
A já se svou horkou myslí brzy padnu k zemi.

SBOR

To jsi vyřkla v souladu s tím předchozím.
Nějaký zlý daimón na tebe padá
1175s velikou tíhou a způsobuje,
že zpíváš o žalostných smrtelných utrpeních.
Konec mi však uniká.

KASSANDRA

Má věštba už tedy nebude hledět
zpod závoje jako právě vdaná nevěsta,
1180ale myslím, že se vydá jako čerstvý vítr
směrem k východu slunce, aby se jako vlnění
vstříc paprskům vzedmulo daleko větší
neštěstí než toto. Už nebudu mluvit v hádankách.
Budu sledovat po čichu stopu dávno spáchaných zločinů,
1185vy pobězte se mnou a buďte mými svědky.
Tuto střechu totiž nikdy neopustí sbor
zpívající jednohlasně, ale nelibozvučně: neříká libá slova.
A napil se na posilněnou
lidské krve tento [maškarní] průvod, který nepošleš pryč,
1190neboť zůstává v domě, průvod rodových Erínyjí.
Obléhají dům a zpívají hymnus na počest
počáteční bezhlavosti, jedna po druhé plivou
na bratrovo lože, nenávislné k tomu, kdo je pošlapal.
Minula jsem, nebo zasahuji cíl jako lukostřelkyně?
1195jsem lživá věstkyně, žvanivá žebračka?
Dovědč mi pod přísahou, že znám
viny tohoto domu, o nichž se vypráví odedávna.

SBOR

Jak by záruka přísahy, ač stvrzená popravdě,
mohla mít léčebný účinek? Žasnu ale nad tebou:
1200přestože jsi vyrostla za mořem, postihuješ svými slovy
to, co se týká cizího města, jako bys byla u toho.

KASSANDRA

Věštec Apollón mi určil tuto úlohu.

SBOR

Snad se nestalo, že touha zasáhla i boha?

KASSANDRA

Dosud jsem se styděla o tom mluvit.

SBOR

1205Člověk začne být zjemnělý, když se mu dobře daří.

KASSANDRA

Nuže, svedl [se mnou] zápas, při němž na mne mocně dechl svou přízeň.

SBOR

Došli jste až k plození dětí, jak to bývá?

KASSANDRA

Svolila jsem, ale pak jsem Loxiu oklamala.

SBOR

To už se tě zmocnilo tvé božské nadání?

KASSANDRA

1210 Už jsem lidem ve městě věštila všechna utrpení.

SBOR

Ale jakto, že ti neublížil Loxiův hněv?

KASSANDRA

Nikoho jsem po tom provinění o ničem nepřesvědčila.

SBOR

Nám se ovšem zdá, že věštíš důvěryhodně.

KASSANDRA

I-jú, i-jú, ó, ó hrůza!

1215 zase mnou víří strašlivé útrapy pravdivého
věštění a rozrušují mne zlověstnými předebrami.

Vidíte ty malé posazené u domu
podobné snovým přízrakům?

Zabití děti, jakoby svými příbuznými,

1220 s rukama plnými masa, vlastního masa k jídlu,

nesou vnitřní orgány a střeva, jak jasně vidím,

žalostný náklad, který jedl jejich otec.

A tvrdím, že kvůli tomu jistý zbabělý lev,

který zůstal doma a válel se v posteli,

1225 chystá odplatu, běda!, pánovi při jeho návratu.

Avšak vládce lodí, který zničil Ílion,

neví, co jazyk nenávislné psice,

jenž rozpředl svá slova se zářivou vstřícností

1230 zákeřné zkázy, způsobí s pomocí zlého osudu.

Taková opovážlivost! Žena vraždí muže!

Je to – jak výstižně nazvat to vzteklé

kousavé zvíře? Dvojhlavý had, nebo Skylla

žijící ve skalách, postrach námořníků,

1235 běsnící pekelná matka, která dýchá dechem nesmiřitelné války

proti svým vlastním? Jak zavýskla

ta bezostyšná, jako při zvratu ve válce!

A tváří se, že se raduje z jeho bezpečného návratu!

A když nikoho nepřesvědčím, vyjde to nastejno. Jak by ne?

1240 Budoucnost přijde, brzy jí budeš přítomen

a s lítostí mne nazveš až příliš pravdivou věstkyní.

SBOR

Pochopil jsem, že jde o Thyestovu hostinu

masa vlastních dětí, a zachvěl jsem se. Hrůza mě jímá,

když říkáš pravdu beze všech obrazů.

1245 Když ale slyším to ostatní, ztrácím stopu a sbíhám z cesty.

KASSANDRA

Tvrdím, že spatříš smrt Agamemnona.

SBOR

Ztichni, nešťastná, a vypláchni si ústa!

KASSANDRA

Při tom, co říkám, ale nestojí žádný lékař.

SBOR

Ne, pokud to opravdu nastane. Ať se to ale nestane!

KASSANDRA

1250Ty se modlíš, jiní myslí na vraždu.

SBOR

Co je to za muže, který chystá to trápení?

KASSANDRA

Opravdu daleko ses odchýlil od mých věštek.

SBOR

Nechápu totiž, jakým způsobem by to kdo mohl provést.

KASSANDRA

A přece umím mluvit řecky až příliš dobře.

SBOR

1255To i pythické věštby. Přesto je jim špatně rozumět.

KASSANDRA

Pa-paj! Jaký oheň to na mě přichází!
O-to-toi vlčí Apollóne, já ubohá!
Ta dvounohá lvice, která spí
s vlkem, zatímco je vznešený lev pryč,
1260mě nešťastnou zavraždí! A jako při přípravě
lektvaru zamíchá do své nenávisti také odměnu pro mě.
Chvástá se, když ostří meč proti muži,
že si za můj příchod nechá zaplatit smrtí.
Proč si tedy k vlastnímu posměchu nechávám tyhle věci,
1265tuhle berlu a věšebné stuhy kolem krku?
Tebe před svou smrtí zničím.
Jděte k řasu! Teď, když jste na zemi, takto se vám odměním.
Dejte zas místo mne jiné [dívce] bohatství zkázy.
A hleďte – sám Apollón mne svléká
1270z věštného hávu. Díval se na mne,
když se mi přese všechny tyto ozdoby hlasitě vysmívali
mí blízcí nepřátelé, bez pochybnosti pošetile.
A jako potulná žebravá kněžka jsem musela snášet,
když na mne volali nuzačka, ubožačka, hladomřivá.
1275Už se ale věstec s věstkyní vypořádal
a odvedl mne, aby mne potkal takovýto zhoubný osud.
Namísto otcova oltáře mne čeká špalek,
který zbrodí teplá krev mé porážky jako oběť mrtvému.
Bohové však naši smrt nenechají bez odplaty.
1280Přijde se za nás pomstít zase někdo další,
syn matkovrah, otcův mstitel.
Toulavý běženeček, jenž se stal cizincem vůči této zemi,
přijde, aby završil zkázu svých blízkých.
Přivádí jej pád ležícího otce.
1285Proč ale já takhle lítostně naříkám?
Poté, co jsem viděla, že město Ílion
dopadlo tak, jak dopadlo, a že ti, kteří se města zmocnili,
vycházejí ze soudu bohů takto,
půjdu a budu konat: podstoupím smrt.
1291Obracím se k této bráně jako k bráně Hádu.
A modlím se, abych dostala smrtelný zásah
a zavřela své oči bez křečí,
zatímco bude vytékat krev milosrdné smrti.

SBOR

1295Ach ženo velice ubohá a zároveň velice
moudrá, dlouhou řeč jsi rozpředla. Jestliže však skutečně
víš, že máš zemřít, jakto, že krácíš
tak odvážně, jako kráva, kterou k oltáři vede bůh?

KASSANDRA

Nelze, nelze uniknout, cizinci, na delší čas.

SBOR

1300Poslední čas, který máš, je ale nejcennější.

KASSANDRA

Ten den nastal. Útěkem bych získala málo.

SBOR

Věz tedy, že máš statečnou mysl a dokážeš trpět.

KASSANDRA

Nikomu, kdo je šťastný, se takové věci neříkají.

SBOR

Zemřít slavnou smrtí je však pro člověka požehnání!

KASSANDRA

1305Í-jó, otče, za tebe i za tvé urozené děti!

SBOR

Co se to děje? Jaká hrůza tě obrátila?

KASSANDRA

Běda, běda.

SBOR

Proč jsi takhle zabědovala? Něco tvou mysl muselo zděsit.

KASSANDRA

Palác dýchá vraždou, kapající krví.

SBOR

1310Ale ne! To jsou cítit obětiny na ohništi!

KASSANDRA

Výrazný zápach jako z hrobu.

SBOR

To nemluvíš o syrském kadidle, které provoňuje palác.

KASSANDRA

Tak já půjdu, abych mohla v paláci naříkat nad svou i Agamemnonovou smrtí. Života bylo dost.

1315Í-jó, cizinci!

Netřesu se strachy jako ptáček před keřem,

ale [křičím,] abyste mi to po mé smrti dosvědčili,

až za mne, ženu, zemře žena

a za muže nešťastně ženatého padne muž.

1320Žádám to od vás jako umírající.

SBOR

Nebožačko, lituji tě pro tvou předpověděnou smrt.

KASSANDRA

Chci ještě jednou pronést řeč nebo žalozpěv

sama za sebe. Modlím se k poslednímu

slunečnímu světlu, aby mí nepřátelé

1325zaplatili mým mstitelům také za mou vraždu,

za smrt otrokyně, kterou je snadné přemoci.

Í-jó, lidské snažení! Když osud lidským věcem přeje,

přirovnal bys je ke stínu, když ale nepřeje,

vrhem vlhké houby se vymaže obraz.

1330A toho lituji mnohem víc než toho prvního.

SBOR

Když se lidem dobře daří, nemají

nikdy dost. A nikdo nezavře dům,

na nějž si všichni ukazují prstem, a neodmítne

[svůj zdar] slovy "ať už sem nevkročíš!"

1335A tomuto muži dali blažení zmocnit se

Priamova města,
a vrátil se domů, jako někdo, koho bohové ctí.
Jestliže teď však splatí krev předků
a smrtí za mrtvé zajistí odplatu
1340v podobě dalších smrtí,
jak by se ještě nějaký člověk, který o tom uslyší,
mohl kdy chvástat, že se narodil s osudem zbaveným zla?

AGAMEMNÓN

Ó-moi! Jsem zasažen do hloubky smrtelnou ranou!

SBOR

Tiše! Kdo to křičí o ráně? Kdo je smrtelně zraněn?

AGAMEMNÓN

1345Ó-moi! A znovu! Podruhé jsem zasažen!

SBOR

Z králových výkřiků se mi zdá, že byl spáchán onen zločin!
Dejme teď hlavy dohromady a pokusme se najít bezpečné řešení.

1.

Povím vám, co bych navrhoval já –
rozhlásit, že se občané svolávají k paláci na pomoc.

2.

1350Já myslím, že bychom tam měli co nejrychleji vpadnout
a věc vyšetřit, dokud je meč čerstvě tasený.

3.

I já se přidávám k tomuto návrhu
a hlasuji, abychom nějak jednali. Není čas váhat.

4.

To je jasné. Neboť toto je předehra lidí,
1355kteří svými činy věstí městu tyranidu.

5.

Protože ztrácíme čas, zatímco oni svou nohou pošlapávají
dobré jméno [bohyně] váhání a jejich ruka nespí.

6.

Nemohu připadnout na žádné řešení a nevím, co říci.
Řešit má ten, kdo jedná.

7.

1360I já jsem téhož názoru, neboť nejsem schopen
slovy vzkřísit mrtvého k životu.

8.

Máme si ale prodlužovat život tím, že se takto podvolíme
těmto zhanobitelům paláce jako svým vůdcům?

9.

Ne, to bychom nesnesli. Zemřít je jistě lepší.
1365Takový osud je lehčí než tyranida.

10.

Budeme ale věstit, že je ten muž mrtev
na základě toho, co lze vyčíst z výkřiků?

11.

Je třeba o tom mluvit až když budeme mít jistotou,
neboť odhad se liší od jistého vědění.

12.

1370Tento názor schvaluji všemi svými hlasy,
že je třeba jasně vědět, jak to s Átreovým synem je.

KLYTAIMÉSTRA

Zaznělo předtím mnoho věcí, které se hodily pro danou chvíli,
a já se nyní nebudu stydět mluvit opačně.
Neboť když chystáš nepřátelský akt proti nepříteli, který je zdánlivě
1375blízký, jak jinak bys postavil plot zhoubné sítě,
do výšky, kterou nelze přeskočit?
Na tento zápas, který vzešel z dávného sporu,
jsem už dávno myslela, a časem konečně přišel.
A stojím tam, kde jsem zasáhla, nad vykonaným dílem.
1380Udělal jsem to tak - nebudu to zapírat -,
aby nemohl utéci a ubránit se smrti.
Vrhla jsem kolem něj jako síť na ryby roucho,
z nějž nelze uniknout, neblahou hojností oděvu.
Zasáhla jsem ho dvakrát a s dvěma výkřiky
1385mu na místě poklesla kolena. A když byl na zemi,
přidala jsem třetí ránu, oběť děkovné modlitby
podzemnímu Diovi, zachránci mrtvých.
Takto padl a vypustil svého ducha.
A když ze sebe chrlil prudký proud krve,
1390zasáhl mne černou sprškou krvavé rosy.
Neradovala jsem se o nic méně než osení
z Diem darované vláhy, když listová pochva rodí klas.
Tak je to, ctihodní argejští mužové:
radujte se, chcete-li se radovat, já jásám.
1395kdyby bylo možné vhodně vykonat nad mrtvým úlitbu,
bylo by to spravedlivé, ba více nežli spravedlivé.
Tak veliký pohár zla, jež vzbuzovalo kletby, tento člověk
naplnil ve svém domě. Sám jej po svém návratu vypil.

SBOR

Zasneme nad tvým jazykem, jak opovážlivě mluví,
1400když se nad svým mužem chvástáš takovouto řečí!

KLYTAIMÉSTRA

Zkoušíte mne jako ženu bez rozumu.
Já s vámi však hovořím s neohroženým srdcem a vy
to víte. Chceš-li mne chválit, nebo mi vyčítat,
vyjde to nastejno. Tohle je Agamemnón, můj
1405manžel a také mrtvola, dílo této mé pravé
ruky, tohoto spravedlivého tesaře. Tak je to.

SBOR

Strofa 1

Jaké zlo, ženo,
jsi požila v jídle, jež živila země,
či v pití, jež vyvřelo z tekoucího moře,
žeš na sebe naložila tuto oběť a s ní kletby lidu?
1410Odřizla jsi [vše] a odvrhla. Budeš vyhnána z obce,
ve strašlivé nenávisti obyvatel města.

KLYTAIMÉSTRA

Teď soudíš, že si zasloužím vyhnání z města
a nenávisť jeho obyvatel a kletby lidu,
přestože tehdy jsi nic nenamítal proti tomu muži,
1415který bez zvláštních ohledů, jako by měl zabít kus dobytka,
když se ovce v huňatých stádech jen hemží,
obětoval vlastní dítě, milovaný plod mých
bolestí, aby tak zaříkal Thrácké vichry.
Neměl jsi z této země vyhnat jeho,
1420aby se ta poskvrna odčinila? Když se však dozvídáš o mých
činech, je z tebe přísný soudce. Říkám ti ale -
vyhrožuj mi takto s vědomím, že jsem připravena
stejně jako ty, a vládnout mi bude ten, kdo mě silou
porazí. Pokud však bůh určí opak,
1425naučíš se, ač pozdě, tou lekcí moudrosti.

Antistrofa 1

SBOR

Velice odvážná jsi
a pyšná slova jsi pronesla. Ano, vidím, že
z té krvavé události tvá mysl šílí:
v očích je zřetelně patrná krvavá skvrna.
Ještě musíš, zbavena přátel, na oplátku
1430splatit ránu ranou.

KLYTAIMÉSTRA

Zde slyšíš mou právoplatnou přísahu:
při Spravedlnosti, jež se naplnila za mé dítě,
při Zkázě a Erínyji, jimž jsem tohoto muže obětovala,
mé očekávání nekráčí po domě strachu,
1435dokud oheň u mého krbu zapaluje
Aigisthos, který je mi oddaný stejně jako dříve.
V něm mám nemalou záštitu, která mi dodává odvahu.
[Mrtev] leží muž, který ublížil této ženě,
miláček [všech těch] Chryseoven pod hradbami Ília,
1440a s ním tato jasnovidná zajatkyně,
jeho boží věštby zvěstující souložnice,
spolehlivá družka do postele, zároveň však (...) námořnických
laviček. Dopadli podle svých zásluh,
on, jak jsem řekla, a ona, poté, co jako labuť
1445zapěla svůj poslední žalozpěv smrti
padla [mrtva] vedle svého milovaného. Přivedl mi
milostné zpestření mé přepychové hostiny.

Strofa 2

SBOR

Feu! kéž by rychle, bez velké bolesti,
bez dlouhého stonání
1450přišel takový úděl, který by nám přinesl
nekonečný spánek, nyní, kdy byl přemožen
naš nejlaskavější strážce,
poté, co mnoho vytrpěl kvůli ženě.
A rukou ženy ztratil svůj život.

Ephymnion

Í-jó,
1455šílená Heleno!
Jediná mnoho, velice mnoho
jsi životů zničila pod Trójí!
A nyní ses vyzdobila posledním památným [věncem]
1460nesmyitelné krve (?). Svár, který byl tehdy
v paláci, se stal (?) nepřemožitelnou (?) strastí manžela.

KLYTAIMÉSTRA

Nemodli se za úděl smrti
pod tíhou těchto událostí
a neobracej svůj hněv proti Heleně,
1465s tvrzením, že je vražedkyně, že jediná zničila
mnoho životů danajských mužů
a způsobila zoufalství, jemuž se nikdo neubrání.

Antistrofa 2

SBOR

Daimone, který jsi dopadl na palác a dva
potomky Tantalovy,
1470a vládneš mocí vzešlou z žen, odpovídající
jejich povaze, † jež šírá mé srdce!
Jako zlý havran je
posazen na těle a jásá
neladným zpěvem oslavných zpěvů.

KLYTAIMÉSTRA

1475Nyní jsi napravil názor svých úst,
jestliže vyzýváš
trojnásob přesyceného daimona tohoto rodu.

Neboť to on v břiše živí krvežíznivou
touhu. Dříve než skončí
1480staré trápení, je tu nový hnis.

Strofa 3

SBOR

Je to mocný daimón, o němž vyprávíš.
Jeho hněv na tento dům těžce doléhá.
Běda, běda, zlé je vyprávění, které se
nemůže nasytit ničivého osudu -
1485í-jó, í-jé, z vůle Dia,
příčiny všeho, konatele všeho!
Vždyť co se smrtelníkům uděje bez Dia?
Co z těchto věcí není božsky určeno?

Ephymnion

Í-jó, í-jó, králi, králi,
1490jak tě oplakat?
Jak se jen vyslovit ze své milující mysli?
Padl jsi do tohoto pavoučího tkaniva,
vydechls život v bezbožné smrti,
běda mi!, abys ležel takto otrocky
1495přemožen v úskočné záhubě
dvojsečným kopím rukou ásvé ženy?.

KLYTAIMÉSTRA

Sebejistě tvrdíš, že je to mé dílo
[...]
že jsem manželkou Agamemnona (?).
1500To se ale ženě tohoto mrtvého připodobnil
dávný zuřivý mstitel, který
za krutého hostitele Átreia
zaplatil tímto mužem
dospělou obět za mláďata.

Antistrofa 3

SBOR

1505kdo ti dosvědčí, že nejsi
vinna touto vraždou?
Jak by ne! Jak by ne! Díky otci ti však možná
přispěl mstitel jako komplic.
V proudech příbuzné
1510krve si proráží cestu
černý Arés a valí se tam, kde by splatil
pokutu sedlině snědených dětí.

Ephymnion

Í-jó, í-jó, králi, králi,
jak tě oplakat?
1515Co jen říci ze své milující mysli?
Padl jsi do tohoto pavoučího tkaniva,
vydechls život v bezbožné smrti,
běda mi!, abys takto ležel jako otrok
přemožen úskokem a zahuben
1520dvojsečným kopím rukou ásvé ženy?.

KLYTAIMÉSTRA

Nemyslím ani, že smrt toho muže
byla otrocká, [...]
Copak to nebyl on, kdo přivolaal na palác
zkázu svým úskokem?
1525Ale mé dítě, jež vzešlo z něj,
žalostně oplakávaná
Ifigenie - jednal nehodně
a utrpěl, čeho byl hoden. Proto ať se v Hádu
příliš nechvástá, neboť smrtí
mečem splatil to, co spáchal.

Strofa 4

SBOR

1530Jsem v rozpacích, v mých úvahách chybí
důmyslné myšlenky.
Nevím, kam se obrátit, nyní, kdy palác padá.
Bojím se, že domem otřese prudký lijavec
krve. Přestává krápat.
1535A Osud již brousí na novém brusu
spravedlnost pro nový ničivý čin.

Ephymnion

Í-jó země, země, kéž jsi mne přijala
dříve, než jsem spatřil, jak tento muž zaujímá
1540tvrdé lůžko vany se stříbrnými stěnami.
Kdo jej pohřbí? Kdo jej bude oplakávat?
Opravíš se to snad udělat ty – zabít
vlastního manžela a pak za něj naříkat,
1545a jeho duši se tak za velké činy nespravedlivě
odvděčit laskavostí, o niž není co stát?
A kdo se bude s upřímnou myslí namáhat,
aby se slzami v očích pronesl
1550na tohoto božského muže chvalo zpěv nad hrobem?

KLYTAIMÉSTRA

Tobě nepřísluší, aby ses staral o tuto
povinnost. Mou rukou
padl a zemřel, a bude i pohřben.
Nebude to provázeno nářky z domu,
1555zato však Ifigenie, jeho dcera,
až se s otcem setká
u rychlého přívozu nářků,
jej, jak se sluší, s láskou
obejme rukou a políbí.

Antistrofa 4

SBOR

1560Teď je tu výčitka proti výčitce,
a je nesnadné soudit.
Plenitel je pleněn a vražda se vrací vrahovi.
Trvá, dokud setrvává Zeus na svém trůně,
[pravidlo,] že pachatel trpí. Tak je to stanoveno.
1565Kdo by dokázal vyhnat z domu rodinné prokletí?
Rod je přilepen ke zkáze.

KLYTAIMÉSTRA

Na tuto věštbu jsi přišel
správně. A pokud jde o mne,
chci s daimonem Pleisthenova rodu
1570uzavřít smlouvu, díky níž bych vše snesla,
ač je to těžké, a on že by odešel
z tohoto domu a nadále soužil
příbuzenskými vraždami jinou rodinu.
Budu-li mít jen malý díl majetku,
1575úplně mi to stačí, pokud jsem zbavila
tuto střechu šílenství vzájemného vraždění.

AIGISTHOS

Laskavé světlo dne, jenž přináší spravedlnost!
Nyní bych již řekl, že mají lidé mstitele
v bozích, kteří seshora hledí na pozemská trápení,
1580když vidím, jak tento muž k mé radosti
leží ve tkaném rouchu Erínyjí,
čímž zaplatil za nástrahu, kterou zosnovaly ruce jeho otce.
Neboť Átreus, vládce této země, otec tohoto muže,
Thyesta, mého otce, aby bylo jasno,
1585svého bratra, kvůli zpochybnění své vlády
vyhnal z města a z domova.
A když ubohý Thyestés přišel zpět

jako prosebník ke krbu, našel bezpečný úděl,
 a nemusel zemřít a poskvrnit krví otcovskou zemi.
 1590 On ne. Jako projev pohostinnosti mému otci
 však bezbožný Átreus, otec tohoto muže, spíše ochotně
 než přátelsky, uspořádal velkorysé posvícení,
 jak se zdálo, a nabídl mu hostinu masa jeho dětí.
 Hřebínky na krajích nohou a rukou
 1595 + rozsekal, nahoře [...] seděli (?) každý zvlášť, +
 zatímco to z nich, co nebylo možné poznat, si ihned vzal a nevědomky
 jedl jídlo, jak vidíš, ničivé pro celý rod.
 A pak, když poznal, jak zrudný čin byl spáchán,
 zakvílel, padl dozadu a vyzvracel tu řezničinu,
 1601 a převržený stůl přirovnal k rozsudku své kletby,
 podle níž takto zahyne celý Pleisthenův rod.
 Kvůli tomu zde můžeš vidět ležet tohoto muže.
 Zosnoval jsem tuto vraždu po právu.
 1605 Spolu s mým nebohým otcem totiž vyhnal i mne,
 jeho třináctého, když jsem byl ještě drobeček v plenkách.
 Když jsem ale vyrostl, přivedla mne spravedlnost zpátky,
 a ačkoli jsem byl za dveřmi, vztáhl jsem ruku na tohoto muže,
 neboť jsem plně ručil za způsob provedení neblahého plánu.
 1610 Proto by teď pro mne bylo krásné třeba i zemřít,
 když jej vidím v tenatech spravedlnosti.

SBOR

Aigisthe, v neštěstí nemám za ctné někoho urážet.
 Tvrdíš tedy, že jsi úmyslně zabil tohoto muže,
 že jsi sám naplánoval tuto hanebnou vraždu.
 1615 Já tvrdím, že v hodině spravedlnosti neunikne,
 to si buď jist, tvá hlava kletbám lidu, s nimiž poletí kameny.

AIGISTHOS

Tak mluvíš ty, který sedíš dole
 u vesla, ačkoli na lodi vládnu ti na můstku?
 Při svém stáří poznáš, jak těžké je učit se
 1620 ve tvém věku, když je zmoudření dáno příkazem.
 Okovy, a také muka hladovění, to jsou
 i ve stáří nadevše vynikající jasnovidní léčitelé
 rozumu. Máš oči a tohle nevidíš?
 Nevzpouzej se proti bodcům, abys bolestivě nenarazil.

SBOR

1625 Ženo! Tak [se chováš] k těm, kdo právě přišli z boje?!
 Zůstalaš doma, zostuzovala jsi lůžko manžela a k tomu
 jsi [hrdinnému] vojevůdci připravila tuto záhubu?!

AIGISTHOS

Tato slova jsou také původci rodu nářků!
 Tvůj jazyk je opakem Orfeova:
 1630 On totiž všechno v radosti vedl svým zpěvem,
 zatímco ty se svým rozčilujícím štěněcím štěkotem
 budeš odveden. V poutech budeš krotší!

SBOR

Takže králem Argejců máš být ty,
 který poté, co připravil záhubu tomuto muži,
 1635 neměl odvahu ten čin provést vlastní rukou?

AIGISTHOS

Ten úskok byl samozřejmě na jeho ženě.
 Já byl jako dávný nepřítel podezřelý.
 Pokusím se ale vládnout občanům
 pomocí jeho majetku. A toho, kdo se nepodvolí,
 1640 zapráhnu do těžkého jáma a nebudu ho jako krajního
 koně živit ječmenem. Nenávistný soused
 temnoty, hlad, se bude dívat, jak měkne.

SBOR

Proč jen máš tak zbabělou povahu, že jsi tohoto muže nezabil vlastní rukou? Proč s tebou
1645k poskvrně země a místních bohů zabíjela jeho žena! Zdalipak Orestés někde vidí světlo, aby sem s přízní osudu mohl přijít a dobyt slavného vítězství vraždou těch dvou?

AIGISTHOS

Jestliže chceš jednat a mluvit takhle, brzy poznáš!

SBOR

1650Heja, milí ozbrojenci! Ten čin není daleko!

AIGISTHOS

Heja, s rukou na jílci každý ať si chystá meč!

SBOR

Já mám ale také ruku na jílci a neodmítám smrt!

AIGISTHOS

Tvou řeč o tvé smrti přijímáme. Takový osud bereme.

KLYTAIMÉSTRA

V žádném případě, nejmilejší muži, nepáchejme další zlo!
1655I těchto je na sklizení až dost. Nešťastná je to žeň. Už bylo dost škody. Už neprolévejme krev. Běžte domů, ctihodní starci, a poddejte se tomu, co je určeno, než budete trpět. Je třeba se smířit s tím, jak jsme pořídili. Kdyby už těchto strážní mohlo být dost, přijmeme to, 1660jakkoli nás nešťastně postihla těžká rána božího kopyta. Taková jsou slova ženy, pokud je chce někdo slyšet.

AIGISTHOS

Oni ale pokoušejí osud, když mne takto zasypávají květy svého pošetilého jazyka a házejí takovými slovy! Míjíš se s moudrým uvažováním, když hanobíš vládce!

SBOR

1665To by nebyli Argejci, kdyby se lísali k ničemovi!

AIGISTHOS

Však já si za tebou později zajdu!

SBOR

Ne pokud bůh povede Oresta, aby se sem vrátil.

AIGISTHOS

Já vím, že běženci se živí nadějemi.

SBOR

Jednej, tučni, poskvrňuj právo, dokud můžeš.

AIGISTHOS

1670Buď si jist, že mi za tuto hloupost časem zaplatíš pokutu!

SBOR

Chvástej se sebestě, jako kohout před slepicí!

KLYTAIMÉSTRA

Nestarej se o tento pošetilý štěkot. Já a ty budeme v tomto domě vládnout a vše zařídíme k dobrému.